

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 9 L

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	4.6	Endring av gebyr for tvangssalg av løsøre	11
2	Bakgrunnen for lovforslaget	6	4.7	Endring av gebyr for tilbakelevering av løsøre til salgspanthaver	12
3	Økt gebyr på forliksklage	7	4.8	Endring av gebyr for utlevering av løsøre ved krav på annet enn penger	12
3.1	Gjeldende rett	7			
3.2	Nærmere om forslaget	7			
3.3	Høringen	7	4.9	Endring av gebyr for fravikelse av fast eiendom mv.	13
3.4	Departementets vurdering	9			
4	Gebyrreduksjoner	9	5	Økonomiske og administrative konsekvenser	13
4.1	Endring av gebyr for tvangssalg av fast eiendom mv.	9			
4.2	Endring av gebyr for felleseiebo	9	6	Merknader til endringer i rettsgebyrloven	13
4.3	Endring av gebyr for proklama i dødsboskifte	10			
4.4	Endring av gebyr for tingrettens tvangsavvikling av selskaper	10			
4.5	Endring av gebyr for konkursbehandling som blir avslått eller trukket tilbake	11			
				Forslag til lov om endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer)	15

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 9 L

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer)

*Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 2. november 2018,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

I denne proposisjonen foreslår departementet justering av enkelte gebyrer i justissektoren til selvkost. Gebyrene er knyttet til rettsgebyret (R), som er et grunngebyr som danner utgangspunkt for beregning av betaling for visse offentlige tjenester. Gebyret som betales for tjenestene er sammensatt av grunngebyret R og en multiplikator. Rettsgebyret er i regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019) på 1 150 kroner i 2019.

Departementet foreslår å redusere gebyret (multiplikatoren) for følgende tjenester i domstolene:

- Gebyret for begjæring om tvangssalg av fast eiendom mv. (innregistrering) etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 11 Tvangsdekning i realregistrerte formuesgoder og kapittel 12 Tvangsdekning i adkomstdokument til leierett eller boret til husrom reduseres fra 2,1 R til 1,1 R. Tilleggsgebyret ved gjennomføring reduseres fra 9 R til 6,3 R. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 11,1 R til 7,4 R.
- Gebyret for bobehandling i tingretten i fellesiebo reduseres fra 25 R til 10,5 R (fra 12,5 R til 5,25 R i bo med bobestyrer). Gebyret i saker hvor bobehandlingen innstilles eller tilbakeleveres loddene reduseres derved fra 12,5 R til 5,25 R, som er halvparten av fullt gebyr.
- Gebyret for begjæring om utferdigelse av proklama etter skifteloven § 70 (dødsboskifte) reduseres fra 4 R til 2,2 R.

- Gebyret for tingrettens tvangsavvikling av selskaper etter aksjeloven § 16-14, jf. § 16-18, allmennaksjeloven § 16-14, jf. § 16-18 og samvirkelova § 140, jf. § 144 (åpning og utlodding) reduseres fra 25 R til 3,2 R. Gebyr når bobehandlingen innstilles eller tilbakeleveres loddene reduseres fra 12,5 R til 2,9 R.
- Gebyr for begjæring om konkursbehandling som blir avslått av retten eller trukket tilbake reduseres fra 3 R til 1,5 R.

Departementet foreslår videre justeringer i gebyret (multiplikatoren) for følgende tjenester i politiet:

- Gebyret for begjæring om tvangssalg (innregistrering) etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8 Tvangsdekning i løsøre reduseres fra 2,1 R til 1,25 R. Tilleggsgebyret ved gjennomføringen av tvangssalget reduseres fra 3 R til 2,2 R. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 5,1 R til 3,45 R.
- Gebyret for begjæring om tilbakelevering (innregistrering) etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 9 Tvangsdekning i løsøre ved tilbakelevering til salgspanthaver reduseres fra 2,1 R til 1,25 R. Tilleggsgebyret når tilbakelevering gjennomføres økes fra 2 R til 2,2 R. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 4,1 R til 3,45 R.
- Gebyret for begjæring om utlevering av løsøre (innregistrering) etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13 Tvangsfullbyrdelse av krav på

annet enn penger reduseres fra 2,1 R til 1,2 R. Dagens tilleggsgebyr på 2 R når tvangsfullbyrdelsen gjennomføres fjernes. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 4,1 R til 1,2 R.

- Gebyret for begjæring om fravikelse av fast eiendom (innregistrering) etter tvangsfullbyrdesloven kapittel 13 Tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger reduseres fra 2,1 R til 1,25 R. Tilleggsgebyret når tvangsfullbyrdelsen gjennomføres reduseres fra 2 R til 1,35 R. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 4,1 R til 2,6 R.

Departementet foreslår å øke gebyret for behandling av sak i forliksrådet. Gebyret på 1 R (1 150 kroner i 2019) for behandling av sak i forliksrådet er lavere enn selvkost, noe som gir rom for en viss gebyrøkning. Det foreslås at gebyret settes til 1,15 R, dvs. 1 322,5 kroner i 2019, noe som er tilnærmet lik selvkost.

Ved fastsettelsen av gebyrene er det tatt hensyn til Finansdepartementets «Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering», jf. rundskriv R-112/15. Det er en målsetting at gebyrene ikke skal overstige de gjennomsnittlige kostnadene staten har ved å produsere de aktuelle tjenestene, samtidig som betaling fullt ut bør dekke kostnadene basert på kostnadseffektiv drift (selvkost), jf. punkt 3.2.2 fastsetting av satser. Forslagene til gebyrnivå baserer seg på selvkostberegninger foretatt av Domstoladministrasjonen og Politidirektoratet.

Lovendringene vil medføre inntekter og utgifter i samsvar med forslaget til statsbudsjettet i Prop. 1 S (2018–2019), og det foreslås derfor ikrafttredelse 1. januar 2019. Endelig fastsetting av rettsgebyret og multiplikatorer for ulike gebyrer må sees i sammenheng med Stortingets budsjettvedtak for 2019.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Mange av gebyrene betales av vanskeligstilte grupper, og det er viktig for regjeringen at brukerne ikke betaler høyere gebyrer for offentlige tjenester enn selvkost. Det ble derfor i Prop. 10 L (2015–2016) endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer) punkt 1 i.f. og punkt 5 i.f. varslet at departementet ville foreta en nærmere vurdering av gebyrene, og eventuelt komme tilbake til Stortinget med forslag om reduksjoner. Det vises for øvrig til den nærmere gjennomgangen av høringsinstansenes innspill i den nevnte proposisjons punkt 5.

Når det gjelder lovforslaget om økt gebyr for forlikssklage, så ble dette sendt på høring 1. juni 2018 med høringsfrist 10. august 2018 til følgende instanser:

Arbeids- og sosialdepartementet
Barne- og likestillingsdepartementet
Finansdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Kulturdepartementet
Statsministerens kontor

Domstoladministrasjonen
Høyesterett
Lagmannsrettene
Tingrettene
Oslo byfogdembete

Brønnøysundregistrene
Forliksrådene
Fylkesmannsembetene
Politidirektoratet
Politidistriktene/namsmennene/namsfogdene
Regjeringsadvokaten
Samarbeidsutvalget for forliksråd og namsmenn
Sametinget
Sivilombudsmannen
Skattedirektoratet
Statens innkrevingssentral
Statens sivilrettsforvaltning
Sysselmannen på Svalbard

Akademikerne
Den Norske Advokatforening
Den norske Dommerforening
Dommerfullmektigforeningen
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
Gatejuristen
Gjeldsoffer-Alliansen
Juridisk rådgivning for kvinner
Juss-Buss
Jussformidlingen
Jusshjelpa i Nord-Norge
Kommunenes Sentralforbund
Norges Juristforbund
Norges Handikapforbund
Norsk organisasjon for asylsøkere – NOAS
Norsk tjenestemannslag
Parat
Rettspolitisk forening
Stiftelsen Rettferd for taperne

3 Økt gebyr på forliksklage

3.1 Gjeldende rett

Rettsgebyret utgjør i 2018 1 130 kroner, jf. rettsgebyrforskriften § 2-1. Det følger av forarbeidene til rettsgebyrloven at det er lagt opp til et system hvor gebyrene knyttet til R vil tilsvare kostnadsdekning for tjenestene hvis grunngebyret blir regelmessig justert. Det følger av Prop. 15 L (2016–2017) punkt 3.4 at det tas sikte på årlige justeringer av R. Rettsgebyret er i regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019) på 1 150 kroner i 2019.

Gebyret for forliksklage påløper selv om saken senere blir trukket eller avvist, jf. rettsgebyrloven § 7 første ledd første punktum. Trekket forliksklagen før pålegg om tilsvare eller innkalling er sendt innklagede, påløper imidlertid ikke gebyr, jf. annet ledd. Er gebyr allerede betalt, tilbakebetales dette. Det påløper ikke gebyr dersom en forliksklage blir avvist på grunn av manglende gebyrbetaling.

3.2 Nærmere om forslaget

Etter bestemmelsen for gebyrfastsetting skal gebyr ikke settes høyere enn selvkost, og som hovedregel ikke lavere enn selvkost. Gebyret (1 150 kroner i 2019) for behandling av en sak i forliksrådet er lavere enn selvkost, noe som gir rom for en viss gebyrøkning.

Tabell 3.1 Forliksklage

Ressursbruk	
Lønn	1139
IKT-systemer	92
Porto og papir	74
Totalt	1305

Politidirektoratet har beregnet kostnadene for å tilby tjenesten (selvkost) til å være 1 305 kroner. På basis av Politidirektoratets beregninger foreslås et gebyr tilsvarende 1,15 ganger rettsgebyr, dvs. 1 322,5 kroner basert på størrelsen på rettsgebyret fra og med 1. januar 2019. En gebyrøkning på 192,5 kroner er beskjedent. Kostnadene forbundet med forliksrådsbehandling er fortsatt lave sammenlignet med behandling i domstolene. Gebyrøkningen antas derfor ikke å påvirke bruken av forliksråd i nevneverdig grad. Forliksrådsbehandling er i noen saker en forutsetning for domstolsbehandling.

Departementet har ved beregningen av gebyret sett hen til Finansdepartementets retningslinjer for gebyr- og avgiftsfinansiering av statlige myndighetshandlinger, jf. rundskriv R-112/15 «Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering».

3.3 Høringen

Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Domstoladministrasjonen, Brønnøysundregistrene, Skattedirektoratet og Politidirektoratet har ingen merknader til lovforslaget.

ØST politidistrikt støtter forslaget om å øke rettsgebyret for behandlingen av en forliksklage og viser til at forslaget om å øke rettsgebyret slik at det blir tilnærmet lik selvkost, er forelagt alle namsmennene i Øst politidistrikt. Ingen av disse hadde innvendinger eller merknader til forslaget.

Samarbeidsutvalget for forliksråd og namsmenn (SFN) har ingen merknader til høringen utover at

«det i så fall bør innføres en regel om at det ved beregning av gebyret gjennomføres en avrundning til nærmeste tikrone. Tilsvarende regel for beregning følger av inkassoforskriften § 1-1 tredje ledd og gjør det enklere for alle parter, både for de som skal utmåle, betale og utforme den korrekte beregningen i dommen eller beslutningen.»

Oslo politidistrikt/Namsfogden i Oslo er etter en totalvurdering enig i departementets forslag om å øke rettsgebyret for forliksklager fra dagens 1 R til 1,15 R, men viser til at rettsgebyret for forliksklage har økt prosentvis mye de siste årene etter å ha vært uforandret i en årrekke. Oslo politidistrikt/Namsfogden i Oslo mener derfor at man bør utvise varsomhet med eventuelle ytterligere økninger utover det som nå er foreslått og uttaler:

«Som høringsnotatet presiserer, er det i Finansdepartementets rundskriv R-112/15 lagt til grunn at selvkostprinsippet skal gjelde for fastsettelse av gebyrer for offentlig tjenester. Vi er enige i at dette er et tungtveiende prinsipp som også skal være det førende utgangspunkt for fastsettelsen av rettsgebyret for forliksrådet.

Forliksrådet skal i tråd med formålsparagrafen i tvisteloven § 6-1 (1) legge til rette for at partene får løst saken sin «enkelt, hurtig og billig». Forliksrådet skal være et lavterskeltilbud. Vi mener derfor det er av betydning at retts-

gebyret ikke settes for høyt, og om nødvendig også settes lavere enn selvkost dersom rettsgebyret etter en slik beregning skulle gjøre terskelen høy for å bringe en sak inn for forliksrådet.

Det finnes i dag også en rekke utenrettslige tvisteløsningsmekanismer som parter kan bringe saker inn for som et alternativ til forliksrådsbehandling. Flere av disse er enten gratis eller til dels rimeligere å bringe saker inn for enn forliksrådet. For eksempel er Forbrukerrådet/Forbrukerklagenemnda og Parkeringsklagenemnda gratis, og Husleietvistutvalget krever 1 R for klager fra utleier og 0,2 R for klager fra leietaker.

Imidlertid vil enkelte saker måtte bringes inn for forliksrådet fordi det ikke finnes andre alternativer. Det må anses uheldig med store prisforskjeller fordi parter uten alternativer da får et dyrere lavterskeltilbud enn de som har en tvist som kan behandles av en gratis eller rimeligere tvisteløsningsmekanisme. Høringsnotatets argument om at kostnadene for forlikshandling fortsatt vil være lave sammenlignet med tingrettsbehandling, veier etter vår oppfatning ikke så tungt i et slikt perspektiv.

Det er verdt å minne om at disse andre tvisteløsningsmekanismene til dels er finansiert av offentlige midler. Det fremstår derfor ikke urimelig om også noe offentlige midler tilføres forliksrådsordningen ved å sette rettsgebyret lavere enn selvkost dersom det er nødvendig for å holde prisen for behandling på et rimelig nivå.»

Jussbuss fraråder å øke rettsgebyret for forliksrådet og mener at alternative finansieringsmodeller for forliksrådene bør utredes for fremtiden. *Jussbuss* uttaler at det må tas hensyn til langt mer enn drifts- og administrasjonskostnader når man fastlegger størrelsen på gebyret, og viser til at:

«Utgangspunktet bør være at rettsgebyrene settes slik at de legger til rette for et rettfærdig og rettssikkert tvistesystem, og gir de rette insentiver for forsvarlig domstolsbehandling. Om man mener et slikt «ideelt» rettsgebyr anses for lavt av økonomiske grunner, er dette en ærlig sak, og det kan da foretas en interesseavveining mellom befolkningens tilgang til rettsapparatet og statens behov for økonomisk inndekning. Det bør imidlertid ikke legges ukritisk til grunn at forliksrådene skal være selvfinansierende.»

Jussbuss viser videre til at selv en mindre økning i rettsgebyret særlig vil hindre økonomisk svake restilte fra å forfølge krav.

Advokatforeningen uttaler at den i utgangspunktet er uenig i selvkostprinsippet når det gjelder tilgang til rettssystemet. Adgang for borgerne til å få tvister løst ved domstolene er grunnleggende i et rettssamfunn, og utgiftene til domstolene bør i hovedsak finansieres over skatteskatten og ikke via gebyrer etter selvkostprinsippet. Konsekvensen av høye gebyrer kan bli en reell økonomisk hindring for borgernes mulighet til å få løst tvister eller fremmet sine rettigheter. *Advokatforeningen* uttaler videre:

«Når det gjelder den konkrete foreslåtte økningen, stiller *Advokatforeningen* spørsmål ved hvorfor kostnadene øker mer enn prisreguleringen som rettsgebyret de siste årene har blitt økt med. Rettsgebyret (R) er sammensatt av grunngebyret R og en multiplikator. Grunngebyret R har økt i betydelig grad de siste ti årene – mye mer enn prisøkningen. Det har således vært en betydelig økning av gebyrinntektene for forlikssklage. Nå foreslås det i tillegg å øke multiplikatoren. Etter *Advokatforeningens* oppfatning fremstår det som naturlig at kostnadene ikke burde øke mer enn prisreguleringen. Dersom det offentliges utgifter til denne tjenesten har økt mer enn prisutviklingen, bør det i stedet foretas en helhetlig gjennomgang av ordningen. I denne forbindelse fremstår det også som relevant å nevne avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformens mål om å redusere de offentlige virksomheters utgifter med 0,5 prosent årlig. Dette burde komme til anvendelse også for behandling av forlikssklager.

Advokatforeningen kan på denne bakgrunn ikke stille seg bak en økning av rettsgebyret for forlikssklage.»

Jussformidlingen er negativ til forslaget og viser til at forliksrådet skal være et lavterskeltilbud. Samfunnet bør legge til rette for tjenester som senker konfliktnivået og legger opp til effektive og rimelige løsninger ved rettslige konflikter. En økning av rettsgebyret vil følgelig kunne undergrave formålet med lavterskeltilbudet. *Jussformidlingen* uttaler videre at et økt gebyr vil skape et enda større hinder for å ta saken til forliksrådet, og derfor gjøre det vanskelig for ressursvake parter å gjøre gjeldende sin rett.

3.4 Departementets vurdering

Departementet mener det er rimelig at det betales et gebyr som svarer til utgiftene staten påføres ved behandlingen av forliksklager. Basert på dagens gebyr 1 R (1 130 kroner i 2018), anses økningen på ca. 192,5 kroner, som gir et nytt gebyr på ca. 1 322,5 kroner i 2019, å være beskjeden. Sammenlignet med behandling i de alminnelige domstoler er kostnadene forbundet med en behandling i forliksrådet fortsatt lave.

Advokatforeningen, Jussbuss og Jussformidlingen er alle negative til en gebyrøkning. Departementet er enig i at det er viktig å holde gebyret for forliksklage på et lavt nivå, men er av den oppfatning at en så vidt beskjeden økning ikke vil føre til et større hinder for å ta saken til forliksrådet. Behandlingen av en sak i forliksrådet er, og skal fortsatt være et lavterskeltilbud.

På denne bakgrunn foreslår departementet at gebyret i rettsgebyrloven § 7 første ledd økes fra 1 R til 1,15 R.

4 Gebyrreduksjoner

4.1 Endring av gebyr for tvangssalg av fast eiendom mv.

Etter rettsgebyrloven § 14 annet ledd betales i dag 2,1 R (2 415 kroner i 2019) for begjæring om annen tvangsfullbyrdelse enn utlegg. Ved begjæring om tvangsdekning etter tvangsfullbyrdesloven kapittel 11 Tvangsdekning i realregistrerte formuesgoder og kapittel 12 Tvangsdekning i adkomstdokument til leierett eller boret til husrom betales i tillegg 9 R når beslutning om å gjennomføre tvangsdekningen blir truffet, dvs. totalt 11,1 R (12 765 kroner i 2019), jf. rettsgebyrloven § 14 annet ledd nr. 4.

Domstoladministrasjonen har beregnet kostnadene for saker om tvangssalg mv., herunder av fast eiendom, til å være 1 266 kroner dersom tvangsdekningen ikke blir gjennomført og 8 597 kroner i saker hvor tvangsdekning blir besluttet gjennomført. Selvkostberegningene til Domstoladministrasjonen følger av tabell 4.1 og 4.2.

Tabell 4.1 Tvangsdekning (fast eiendom mv.) registrering

Ressursbruk	Timer	Timepris	Totalt
Dommere	0,3	780	234
Saksbehandler	1,5	400	600
Drift (påslag per time)	1,8	175	315
IKT-systemer (påslag per time)	1,8	65	117
Totalt			1266

Tabell 4.2 Tvangsdekning (fast eiendom mv.) gjennomført

Ressursbruk	Timer	Timepris	Totalt
Dommere	2,3	780	1787
Saksbehandler	9,8	400	3912
Drift (påslag per time)	12,1	175	2113
IKT-systemer (påslag per time)	12,1	65	785
Totalt			8597

Gjeldende gebyrer er betydelig høyere enn kostnaden tingrettene har ved å behandle disse sakene. Dette har bakgrunn i at eiendomsめklere og advokater i dag har overtatt mange av oppgavene ved salg av fast eiendom mv. som tingrettene tidligere foresto selv.

På denne bakgrunn foreslår departementet en endring i rettsgebyrloven § 14 annet ledd hvor det ved begjæring om tvangsdekning etter tvangsfullbyrdesloven kapitlene 11 og 12 betales 1,1 R (1 265 kroner i 2019), og en endring av multiplikatoren i rettsgebyrloven § 14 annet ledd nr. 4 til 6,3 R som et tillegg ved beslutning om gjennomføring av tvangsdekningen. Det gir totalt en reduksjon av gebyret til 7,4 R (8 510 kroner i 2019).

4.2 Endring av gebyr for felleseiebo

Etter rettsgebyrloven § 16 første ledd nr. 1 betales i dag 25 R (28 750 kroner i 2019) for tingrettens behandling av felleseiebo, eventuelt halvparten av fullt gebyr ved oppnevning av bobestyrer, jf. rettsgebyrloven § 18 tredje ledd. Etter rettsgebyrloven § 18 annet ledd betales halvparten av fullt gebyr dersom felleseieboet blir innstilt eller tilbakelevert loddeierne.

Selvkostberegningene til Domstoladministrasjonen følger av tabell 4.3.

Tabell 4.3 Felleseiebo

Ressursbruk	Timer	Timepris	Totalt
Dommere	6	780	4680
Saksbehandler	8	400	3200
Drift (påslag per time)	14	175	2450
IKT-systemer (påslag per time)	14	65	910
Vekting av saker med tvister			918
Totalt			12158

Domstoladministrasjonen registrerte i 2017 krav om skiftetvist i 7-10 prosent av sakene, noe som vil gi et tillegg i tidsbruken og dermed vektet inn i kostnadsberegningene. Det gir et anslag for gjennomsnittlig totalkostnad på 12 158 kroner per sak.

Basert på beregningene fra Domstoladministrasjonen legges det til grunn at gjeldende gebyrer er betydelig høyere enn kostnaden domstolene har ved behandlingen av disse sakene.

Departementet foreslår derfor at gebyret i rettsgebyrloven § 16 første ledd nr. 1 reduseres til 10,5 R (12 075 kroner i 2019) for felleseiebo, noe som medfører en reduksjon til 5,25 R ved oppnevning av bobestyrer eller dersom boet blir innstilt eller tilbakelevert loddeierne, jf. rettsgebyrloven § 18 annet og tredje ledd.

4.3 Endring av gebyr for proklama i dødsboskifte

Etter rettsgebyrloven § 20, jf. § 17 første ledd annet punktum betales i dag 4 R (4 600 kroner i 2019) for begjæring fra loddeier om utferdigelse av proklama i medhold av skifteloven § 70 annet ledd.

Selvkostberegningene til Domstoladministrasjonen følger av tabell 4.4.

Tabell 4.4 Proklama

Ressursbruk	Timer	Timepris	Totalt
Saksbehandlere	1	400	400
Drift (påslag per time)	1	175	175
IKT-systemer (påslag per time)	1	65	65
Gebyradministrasjon			1900
Totalt			2540

I saker med proklama må det rykkes inn avisanonser, noe som gir en noe høyere gebyradministrasjon enn i andre saker. Det er anslått en gjennomsnittlig totalkostnad på 2 540 kroner per sak.

Basert på beregningene fra Domstoladministrasjonen legges det til grunn at gjeldende gebyr er betydelig høyere enn kostnaden domstolene har ved behandlingen av disse sakene. Departementet foreslår derfor at gebyret i rettsgebyrloven § 20 reduseres til 2,2 R (2 530 kroner i 2019), noe som også medfører en tilsvarende reduksjon i rettsgebyrloven § 17 første ledd annet punktum.

4.4 Endring av gebyr for tingrettens tvangsavvikling av selskaper

Etter aksjeloven § 16-14 første ledd kan tingretten ved kjennelse beslutte å overta ansvaret for avvikling av selskaper. Etter aksjeloven § 16-14 tredje ledd, jf. § 16-18 har rettens kjennelse virkning som en kjennelse om konkursåpning, og det betales i dag gebyr som for konkursbehandling. Det samme gjelder etter allmennaksjeloven § 16-14 tredje ledd, jf. § 16-18 og samvirkelova § 140, jf. § 144. Etter rettsgebyrloven § 16 betales i dag 25 R (28 750 kroner i 2019) ved åpning av konkursbo. Blir bobehandlingen innstilt eller tilbakelevert loddeierne betales halvparten av fullt gebyr etter rettsgebyrloven § 18 annet ledd.

Selvkostberegningene til Domstoladministrasjonen følger av tabell 4.5 og 4.6.

Tabell 4.5 Tvangsavvikling (selskaper mv.) utloddet

Ressursbruk	Timer	Timepris	Totalt
Dommere	2,2	780	1716
Saksbehandlere	2,0	400	800
Drift (påslag per time)	4,2	175	735
IKT-systemer (påslag per time)	4,2	65	273
Vekting av konkursankene/omstøtelse/tvister			195
Totalt			3719

Tabell 4.6 Tvangsavvikling (selskaper mv.) innstilles

Ressursbruk	Timer	Timepris	Totalt
Dommere	1,8	780	1404
Saksbehandlere	2	400	800
Drift (påslag per time)	3,8	175	665
IKT-systemer (påslag per time)	3,8	65	247
Vekting av konkursskarantene/omstøtelse/tvister			277
Totalt			3393

Domstoladministrasjonen registrerte i 2017 krav om konkursskarantene i om lag tre prosent av sakene som ble innstilt og dette er skjønsmessig beregnet for om lag én prosent av sakene som utloddet. Det var i 2017 ingen saker med omstøtelse, men også omstøtelse er skjønsmessig beregnet for om lag én prosent av sakene som innstilles eller utloddet. Krav om konkursskarantene, omstøtelser og tvister vil gi noe tillegg i tidsbruken og vektes inn i kostnadsberegningene. Det er dermed anslått en gjennomsnittlig total kostnad på 3 719 kroner per sak som loddet ut og 3 393 kroner per sak som innstilles eller tilbakeleveres.

Basert på beregningene fra Domstoladministrasjonen legges det til grunn at gjeldende gebyr er betydelig høyere enn kostnaden domstolene har ved behandlingen av disse sakene. Departementet foreslår derfor endringer i rettsgebyrloven § 18 slik at gebyret reduseres til 3,2 R (3 680 kroner i 2019) for tvangsavviklinger som åpnes og loddet ut. Det foreslås videre endringer rettsgebyrloven § 18 annet ledd slik at gebyret reduseres til 2,9 R (3 335 kroner i 2019) for tvangsavviklinger som innstilles eller tilbakeleveres loddeierne.

4.5 Endring av gebyr for konkursbehandling som blir avslått eller trukket tilbake

Etter rettsgebyrloven § 17 første ledd tredje punktum betales i dag 3 R (3 450 kroner i 2019) dersom begjæring om konkursbehandling blir avslått eller trukket tilbake.

Selvkostberegningene til Domstoladministrasjonen følger av tabell 4.7.

Tabell 4.7 Konkursbegjæring trekkes/saken heves

Ressursbruk	Timer	Timepris	Totalt
Dommere	1	780	780
Saksbehandlere	1,2	400	467
Drift	2,2	175	379
IKT-systemer	2,2	65	141
Totalt			1767

Basert på beregningene fra Domstoladministrasjonen legges det til grunn at gjeldende gebyr er betydelig høyere enn kostnaden domstolene har ved behandlingen av disse sakene. Departementet foreslår derfor at gebyret i rettsgebyrloven § 17 første ledd tredje punktum reduseres til 1,5 R (1 725 kroner i 2019) for konkursbehandlinger som blir avslått eller trukket tilbake.

4.6 Endring av gebyr for tvangssalg av løsøre

Etter rettsgebyrloven § 14 annet ledd betales i dag 2,1 R (2 415 kroner i 2019) for begjæring om annen tvangsfullbyrdelse enn utlegg. For tvangssalg etter tvangsfullbyrdsloven kapittel 8 Tvangsdekning i løsøre betales i tillegg 3 R når beslutning om å gjennomføre tvangssalget blir truffet, noe som totalt gir et gebyr på 5,1 R (5 865 kroner i 2019), jf. rettsgebyrloven § 14 annet ledd nr. 1.

Selvkostberegningene til Politidirektoratet følger av tabell 4.8.

Tabell 4.8 Tvangssalg registrering og gjennomføring

Ressursbruk	
Lønn	2598
IKT-systemer	92
Porto og papir	74
Sideutgifter	1224
Totalt	3988

Sakstypen omfatter stort sett tvangssalg av biler, noe som kan være forbundet med større kostnader. Basert på beregningene fra Politidirektoratet legges det imidlertid til grunn at gjeldende gebyr

er høyere enn kostnaden namsmannen har ved behandlingen av disse sakene.

Departementet foreslår derfor at gebyret i rettsgebyrloven § 14 annet ledd for begjæring om tvangssalg (registrering og forberedelse) etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 8 Tvangsdekning i løsøre reduseres fra 2,1 R til 1,25 R. Tilleggsgebyret i rettsgebyrloven § 14 annet ledd nr. 1 når beslutning om å gjennomføre tvangssalget blir truffet, foreslås redusert fra 3 R til 2,2 R. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 5,1 R til 3,45 R (3 967,5 kroner i 2019).

4.7 Endring av gebyr for tilbakelevering av løsøre til salgspanthaver

Etter rettsgebyrloven § 14 annet ledd betales i dag 2,1 R (2 415 kroner i 2019) for begjæring om annen tvangsfullbyrdelse enn utlegg. For tilbakelevering etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 9 Tvangsdekning i løsøre ved tilbakelevering til salgspanthaver betales i tillegg 2 R når tilbakeleveringen blir gjennomført, noe som totalt gir et gebyr på 4,1 R (4 715 kroner i 2019), jf. rettsgebyrloven § 14 annet ledd nr. 2.

Selvkostberegningene til Politidirektoratet følger av tabell 4.9.

Tabell 4.9 Tilbakelevering registrering og gjennomføring

Ressursbruk	
Lønn	2572
IKT-systemer	92
Porto og papir	74
Sideutgifter	1224
Totalt	3962

De fleste sakene dreier seg om billån, og erfaringen er at sideutgiftene i disse sakene stadig er økende. Sideutgiftene er særlig knyttet til frakt og oppbevaring av bil, taksering og i noen tilfeller må det også skaffes til veie ny nøkkel, noe som totalt sett kan være forbundet med større kostnader. Basert på beregningene fra Politidirektoratet legges det imidlertid til grunn at gjeldende gebyr er høyere enn kostnaden namsmannen har ved behandlingen av disse sakene.

Departementet foreslår derfor at gebyret i rettsgebyrloven § 14 annet ledd for begjæring om

tilbakelevering (registrering) etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 9 Tvangsdekning i løsøre ved tilbakelevering til salgspanthaver reduseres fra 2,1 R til 1,25 R. Tilleggsgebyret i rettsgebyrloven § 14 annet ledd nr. 2 når tilbakelevering blir gjennomført økes fra 2 R til 2,2 R. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 4,1 R til 3,45 R (3 967,5 kroner i 2019).

4.8 Endring av gebyr for utlevering av løsøre ved krav på annet enn penger

Etter rettsgebyrloven § 14 annet ledd betales i dag 2,1 R (2 415 kroner i 2019) for begjæring om annen tvangsfullbyrdelse enn utlegg. For utlevering av løsøre etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 13 Tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger betales i tillegg 2 R når tvangsfullbyrdelse blir gjennomført, noe som totalt gir et gebyr på 4,1 R (4 715 kroner i 2019), jf. rettsgebyrloven § 14 annet ledd nr. 5.

Selvkostberegningene til Politidirektoratet følger av tabell 4.10.

Tabell 4.10 Utlevering registrering og gjennomføring

Ressursbruk	
Lønn	1202
IKT-systemer	92
Porto og papir	74
Totalt	1368

Typiske utleveringssaker er tilbakelevering av utleide gjenstander som betalingsterminaler, TVer mv. etter tvangsfullbyrdsesloven § 13-2 annet ledd. Basert på beregningene fra Politidirektoratet legges det til grunn at gjeldende gebyr er betydelig høyere enn kostnaden namsmannen har ved behandlingen av disse sakene.

Departementet foreslår derfor at gebyret i rettsgebyrloven § 14 annet ledd for begjæring til namsmannen om utlevering (registrering) etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 13 Tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger, jf. tvangsfullbyrdsesloven § 13-3 første ledd reduseres fra 2,1 R til 1,2 R. Tilleggsgebyret i rettsgebyrloven § 14 annet ledd nr. 5 når tvangsfullbyrdelse gjennomføres foreslås fjernet. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 4,1 R til 1,2 R (1 380 kroner i 2019).

4.9 Endring av gebyr for fravikelse av fast eiendom mv.

Etter rettsgebyrloven § 14 annet ledd betales i dag 2,1 R (2 415 kroner i 2019) for begjæring om annen tvangsfullbyrdelse enn utlegg. For fravikelse av fast eiendom etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 13 Tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger betales i tillegg 2 R når tvangsfullbyrdelse blir gjennomført, noe som totalt gir et gebyr på 4,1 R (4 715 kroner i 2019), jf. rettsgebyrloven § 14 annet ledd nr. 5.

Selvkostberegningene til Politidirektoratet følger av tabell 4.11.

Tabell 4.11 Fravikelse registrering og gjennomføring

Ressursbruk	
Lønn	1617
IKT-systemer	92
Porto og papir	74
Sideutgifter	1224
Totalt	3007

Typiske eksempler på disse tvangssakene er fravikelse av fast eiendom (utkastelser). Det kan gjelde både for eiere og leiere av bolig. Basert på beregningene fra Politidirektoratet legges det til grunn at gjeldende gebyr er høyere enn kostnaden namsmannen har ved behandlingen av disse sakene.

Departementet foreslår derfor at gebyret i rettsgebyrloven § 14 annet ledd for begjæring til namsmannen om fravikelse av fast eiendom (innregistrering) etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 13 Tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger, jf. tvangsfullbyrdsesloven § 13-3 annet ledd, reduseres fra 2,1 R til 1,25 R. Tilleggsgebyret i rettsgebyrloven § 14 annet ledd nr. 5 når fravikelse gjennomføres foreslås redusert fra 2 R til 1,35 R. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 4,1 R til 2,6 R (2 990 kroner i 2019).

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Basert på beregninger fra Politidirektoratet antas økningen i gebyret for forliksklager å gi en årlig

økning i inntekten til statskassen på om lag 12,9 mill. kroner.

Basert på beregninger fra Politidirektoratet og Domstolsadministrasjonen antas reduksjonene i gebyrene som nevnt ovenfor under punkt 4 å gi en årlig reduksjon i inntektene til statskassen på om lag 76,8 mill. kroner. Vurderingene bygger på et anslag av antallet fremtidige saker basert på saksinngangen i 2017.

6 Merknader til endringer i rettsgebyrloven

Til § 7

Første ledd gjelder gebyr for forliksklage. Gebyret for behandling av en sak i forliksrådet er i dag lavere enn selvkost, og økes fra 1 R til 1,15 R. Gebyrøkningen antas ikke å påvirke bruken av forliksråd i nevneverdig grad.

Til § 14

Annet til niende ledd gjelder gebyrer for ulike tvangsfullbyrdselser. Gebyrene for behandlingen av enkelte av disse sakene er i dag høyere enn selvkost og gebyrene nedjusteres. Nytt *åttende ledd* gjelder gebyr for begjæring om tvangsfullbyrdselser som ikke spesifikt er omfattet av første til syvende ledd og er en videreføring av gjeldende § 14 annet ledd første punktum, som omhandler ett felles inngangsgebyr for andre tvangsfullbyrdselser enn utlegg, med ulike gebyrtillegg i nr. 1–5 ved gjennomføringen av forskjellige typer tvangsfullbyrdselser. De nye selvkostberegningene gir ulike inngangsgebyrer, og bestemmelsen omstruktureres slik at nytt *annet til syvende ledd* behandler inngangsgebyr og tilleggsgebyr samlet for hver tvangsfullbyrdseskategori. Nytt *sjetten og syvende ledd* omhandler begge tvangsfullbyrdselser etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 13, men sjetten ledd omhandler gebyrer når tingretten er kompetent namsmyndighet og syvende ledd gebyrer når namsmannen er kompetent namsmyndighet. Gebyret ved begjæring om tvangsdekning etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 10, gebyret ved begjæring om tvangsfullbyrdelse etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 13 til tingretten og gebyrer etter nytt *åttende ledd* blir som i dag. Nytt *niende ledd* erstatter gjeldende tredje ledd og inneholder ingen realitetsendring. Gjeldende fjerde til sjetten ledd blir nye *tiende til tolvte ledd*.

Til § 16

Første ledd nr. 1 gjelder gebyr for bobehandling. Gebyrene for felleseiebo og tvangsavvikling etter aksjeloven § 16-14, jf. § 16-18, allmennaksjeloven § 16-14, jf. § 16-18 og samvirkelova § 140, jf. § 144 som åpnes av tingretten, er i dag høyere enn selvkost og gebyrene nedjusteres. Gebyret for konkursbehandling er som før. Henvisningen i rettsgebyrloven § 16 første ledd nr. 1 til § 18 tredje ledd gjelder ikke konkursbo, og praktiseres heller ikke slik i dag, og henvisningen fjernes for konkursboenes del.

Til § 17

Første ledd annet punktum gjelder proklama og gebyret nedjusteres til selvkost, jf. også endringen i § 20 første ledd.

Første ledd tredje punktum gjelder gebyr dersom en begjæring blir avslått av retten eller trukket tilbake. Gebyret ved gjeldsforhandling er som før og blir stående i tredje punktum. Gebyret ved konkursbehandling er i dag over selvkost og nedjusteres i nytt *fjerde punktum* som gjelder gebyr dersom begjæring om konkursbehandling blir avslått av retten eller trukket tilbake. Nåværende fjerde til femte punktum blir nytt *femte til sjette punktum*.

Til § 18

Annet ledd gjelder gebyr dersom et dødsbo, felleseiebo eller konkursbo blir innstilt eller tilbake-

levert loddeierne. Gebyr som gjelder tvangsavvikling av selskaper etter aksjeloven § 16-14, jf. § 16-18, allmennaksjeloven § 16-14, jf. § 16-18 og samvirkelova § 140, jf. § 144 følger reglene for konkursbo, noe som blir over selvkost for tvangsavviklingsbo, og gebyret nedjusteres til selvkost i nytt *annet punktum*.

Tredje ledd gjelder halvering av gebyr i bo hvor det har vært oppnevnt bobestyrer. Ved en inkurie har bestemmelsen ikke en henvisning til skifteloven § 16 for felleseieboenes del, noe som nå blir rettet opp. Det praktiseres allerede i dag en slik halvering i gebyret for dødsbo og felleseiebo såfremt oppnevningen av bobestyrer ikke har blitt tilbakekalt, og lovendringen er ikke ment å endre denne praksisen.

Til § 20

Gebyret for begjæring fra loddeier om utferdigelse av proklama i medhold av skifteloven § 70 annet ledd er i dag over selvkost, og nedjusteres.

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer)

I

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd første punktum skal lyde:

For behandling av en sak ved forliksrådet *betales 1,15 ganger* rettsgebyret selv om forliksklagen senere blir trukket tilbake eller avvist.

§ 14 nytt annet ledd til niende ledd skal lyde:

Ved begjæring om tvangssalg etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8 betales 1,25 ganger rettsgebyret og i tillegg 2,2 ganger rettsgebyret når beslutning om å gjennomføre tvangssalget blir truffet.

Ved begjæring om tilbakelevering etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 9 betales 1,25 ganger rettsgebyret og i tillegg 2,2 ganger rettsgebyret når tilbakeleveringen blir gjennomført.

Ved begjæring om tvangsdekning etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 10 betales 2,1 ganger rettsgebyret og i tillegg rettsgebyret når tvangsdekning blir gjennomført.

Ved begjæring om tvangsdekning etter tvangsfullbyrdelsesloven kapitlene 11 og 12 betales 1,1 ganger rettsgebyret og i tillegg 6,3 ganger rettsgebyret når beslutning om å gjennomføre tvangsdekningen blir truffet.

Ved begjæring til tingretten om tvangsfullbyrdelse etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13 betales 2,1 ganger rettsgebyret og 2 ganger rettsgebyret når tvangsfullbyrdelse blir gjennomført.

Ved begjæring til namsmannen om utlevering etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13 betales 1,2 ganger rettsgebyret. Ved begjæring til namsmannen om fravikelse etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13 betales 1,25 ganger rettsgebyret og i tillegg 1,35 ganger rettsgebyret når tvangsfullbyrdelse blir gjennomført.

For begjæring om annen tvangsfullbyrdelse enn nevnt i første til syvende ledd betales 2,1 ganger rettsgebyret.

Gebyret etter første til åttende ledd skal betales selv om begjæringen senere blir trukket tilbake eller avvist.

Nåværende § 14 fjerde til sjette ledd blir nye tiende til tolvte ledd.

§ 16 første ledd nr. 1 skal lyde:

For konkursbo som åpnes av tingretten betales 25 ganger *rettsgebyret*. For dødsbo som åpnes av tingretten betales 18 ganger rettsgebyret, eventuelt gebyr etter § 18 tredje ledd. *For felleseiebo som åpnes av tingretten betales 10,5 ganger rettsgebyret, eventuelt gebyr etter § 18 tredje ledd. For tvangsavvikling etter aksjeloven § 16-14, jf. § 16-18, allmennaksjeloven § 16-14, jf. § 16-18 og samvirkelova § 140, jf. § 144 som åpnes av tingretten betales 3,2 ganger rettsgebyret.*

§ 17 første ledd skal lyde:

Overtas et bo til privat skifte utenfor tingretten uten at det er holdt registreringsforretning eller skiftesamling i boet, betales ikke gebyr etter § 16 nr. 1. Er Proklama innrykket betales likevel 2,2 ganger rettsgebyret. Dersom begjæring om *gjeldsforhandling* blir avslått av retten eller trukket tilbake, betales 3 ganger rettsgebyret. *Dersom begjæring om konkursbehandling blir avslått av retten eller trukket tilbake, betales 1,5 ganger rettsgebyret.* En arbeidstaker som på grunn av manglende utbetaling av lønn m.v. har begjært konkurs åpnet hos sin arbeidsgiver, er fritatt for gebyrplikten. Retten kan likevel ilegge 3 ganger rettsgebyret når den finner at arbeidstakeren har fremsatt en konkursbegjæring i den hensikt å skade arbeidsgiver, eller når begjæringen for øvrig er uten saklig grunn.

Nytt § 18 annet ledd annet punktum skal lyde:

Blir et tvangsavviklingsbo innstilt eller tilbakelevert loddeierne, betales 2,9 ganger rettsgebyret.

§ 18 tredje ledd skal lyde:

Har det i et bo vært oppnevnt bobestyrer etter skifteloven § 16 *annet ledd* eller § 91 første ledd, betales halvparten av fullt gebyr såfremt oppnevningen ikke er blitt tilbakekalt etter samme lovs § 91e.

§ 20 første ledd skal lyde:

For begjæring fra loddeier om utferdigelse av proklama i medhold av skifteloven § 70 annet ledd betales 2,2 ganger rettsgebyret. Tas boet senere under behandling av tingretten, reduseres gebyret for bobehandlingen med 2,2 ganger rettsgebyret.

II

Loven trer i kraft 1. januar 2019.

=====